

POLOŽAJ I RAZVOJ VJEŠTINA MLADIH U HRVATSKOJ U ODNOSU NA AKTIVACIJU I PARTICIPACIJU U ZAJEDNICI

Izv. prof. dr. sc. Marija Boban, izvanredna profesorica

Sveučilište u Splitu Pravni fakultet

E-mail: marija.boban@pravst.hr

Sažetak: *Bez infrastrukturne podrške i sustavne komunikacije s mladima, poticanja mladih na djelovanje u najranijoj dobi i kontinuiranog rada s njima, niti jedno društvo nema aktivne mlade ljude u zajednici. Upravo na tragu te ideje prijavljen je project te je početkom siječnja 2021.g. započela provedba projekta Mreža za aktivaciju mladih, odobrenom za sufinanciranje na pozivu Tematske mreže za društveno-ekonomski razvoj te promicanje socijalnog dijaloga u kontekstu unapređivanja uvjeta rada – Komponenta 1. Nositelj projekta je Udruga Zamisli uz konzorcij od 15 partnerskih udruga te partnera Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Ekonomskog instituta Zagreb.*

Autorica rada je bila aktivno uključena kao koordinatorica projektnih aktivnosti EU projekta „Mreže za aktivaciju mladih“ ispred partnerske ustanove Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu na kojem se tematski istraživalo oblike ulaganja u mlade, načine izgradnje mreže za podršku mladima u procesu aktivnog uključivanja u život zajednice na način da se povezuju različite organizacije koje djeluju za mlade i znanstvena zajednica. Rad je nastao temeljem znanstvenog istraživanja kroz uključivanje akademske zajednicu i donositelja odluka u procese otvorenog dijaloga o mladima kako bi se poboljšala kvaliteta života mladih u Hrvatskoj.

Ključne riječi: *aktivacija, mladi, vještine, participacija, ulaganje u mlade*

1. UVOD

Sve generacije mladih oduvijek su se suočavale se s nužnošću aktivacije integracije u društvo u kojemu živi. Pritom uloga suvremenih društava trebaju osigurati odgovarajuće uvjete za optimalnu integraciju mladih, no dosadašnja iskustva pokazuju da takvi uvjeti nisu zajamčeni jer ovise o aktualnim (ne)mogućnostima i razvojnim tendencijama u određenom

društvu.¹ Štoviše, kako se suvremena društva i mladi u njima ubrzano mijenjaju, tako se umnožavaju izazovi za odgovarajuću aktivaciju i participaciju mladih, zbog čega je njihova tranzicija (ulazak u svijet odraslih) stalno aktualna tema promišljanja i istraživanja kao i istraživanja u ovom radu.² Pri tome se podjednaka pozornost usmjerava kako na značajke populacije mladih, tako i na „barijere ili izazove koji su relevantni za 'uspješnu' tranziciju mladih u odrasli život i produktivno građanstvo”.³ Evidentno je kako bez infrastrukturne podrške i sustavne komunikacije s mladima,⁴ poticanja mladih na djelovanje u najranijoj dobi i kontinuiranog rada s njima, niti jedno društvo neće imati aktivne mlade ljude u zajednici.⁵ Upravo na tragu te ideje prijavljen je projekt te je početkom siječnja 2021.g. započela provedba projekta Mreža za aktivaciju mladih, odobrenom za sufinanciranje na pozivu Tematske mreže za društveno-ekonomski razvoj te promicanje socijalnog dijaloga u kontekstu unapređivanja uvjeta rada – Komponenta 1. Nositelj projekta je Udruga Zamisli uz konzorcij od 15 partnerskih udruga te partnera iz akademske zajednice Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu i Ekonomskog instituta Zagreb. Mladi su svakako najosjetljiviji dio populacije, među ostalim i zato što promjene koje se zbivaju u suvremenom svijetu prije i više od drugih pogađaju upravo njih.⁶ Osnovni razlog tomu je što se mladi nalaze na razdjelnici između zaštićenog dječjeg svijeta i kompeticijskog svijeta odraslih, odnosno društva koje od njih očekuje odgovarajuću socijalnu integraciju preuzimanjem trajnih društvenih uloga,⁷ a to je uvijek i svuda zahtjevan te ponekad tegoban proces.⁸

¹ Tako i šire vidi u: Cote, J., Bynner, J. M., Changes in the transition to adulthood in the UK and Canada: the role of structure and agency in emerging adulthood. *Journal of Youth Studies*, 11(3), 2008., str. 251-268

² Šire Furlong, A., Cartmel, F. (ur.), *Young People and Social Change. New perspectives.* Berkshire: Open University Press, 2007.

³ Tako Gabriel, F., *Deconstructing Youth. Youth Discourses at the Limits of Sense*, Palgrave Macmillan, London, 2013., str. 21

⁴ Suvremene internetske tehnologije i društvene mreže značajan su oblik komunikacije u suvremenom dobu pa tako i za političku participaciju – osobito mladih. Šire vidi u Pavić, Ž., Šundalić, A., "Internetske društvene mreže, socijalni kapital i politička participacija." *Media, culture and public relations*, vol. 6, br. 2, 2015, str. 128-138. Vidi i European Youth Portal kao značajn izvor informacija za mlade u Europskoj uniji i šire. Dostupno na https://youth.europa.eu/home_en (21. 04. 2023.)

⁵ Vidi više u Hurrelmann, K., Weichert, M. (ur.), *Lost in Democratic Transition? Political Challenges and Perspectives for Young People in South East Europe.* Sarajevo, Friedrich Ebert Stiftung Regional Dialogue SEE, 2008.

⁶ Vidi više u: Velički, D., Dumančić, M. i Topolovčan, T., *The Net Generation, the Internet, and Political Communication and Participation.* *Croatian Journal of Education*, 19 (1), 2017., 237-266 <https://doi.org/10.15516/cje.v19i1.2245>

⁷ O demokratizaciji društva šire u: Maldini, P., "Političko-kulturalni preduvjeti demokratizacije." *Politička misao*, vol. 43, br. 3, 2006, str. 87-107

⁸ Taj proces traje sve dulje jer se i institucionalizirano obrazovanje stalno produžava, mogućnosti zapošljavanja (naročito na sigurnim i dobro plaćenim poslovima) su sve neizvjesnije, socioekonomsko osamostaljivanje je otežano, zasnivanje vlastite obitelji se odlaže, a uključivanje u procese društvenog (političkog) odlučivanja je trajno nedostatno. Navedene pojave značajke su fenomena nazvanog produženom mladošću koja je povezana s nesinkroniziranim obrascem odrastanja, što se manifestira odgađanjem ulaska mladih u svijet odraslih uz

U hrvatskom javnom prostoru mladi ljudi su sve češća tema,⁹ ali svakako još uvijek nedostaje infrastrukturna podrška i sustavna komunikacija koja mlade ljude potiče na djelovanje od najranije dobi.¹⁰ Društva koja ne ulažu u takvu podršku ne mogu očekivati aktivne i zainteresirane mlade građane.¹¹ Kao istraživači na projektu mišljenja smo kako programi i politike u kojima o mladima odlučuju isključivo “donositelji odluka” odnosno tijela javne vlasti bez uključivanja mladih ljudi ne mogu biti uspješne. Kao istraživači na projektu “Mreža za aktivaciju mladih” kroz sudjelovanje na panelima te u fokus grupama aktivno smo istraživali položaj i potrebe mladih u Hrvatskoj kako bi se osigurala zadovoljavajuća kvaliteta života mladih ljudi kroz proces otvorenog dijaloga s mladima. Uz znanstveno istraživanje oblika uključivanja i aktivacije mladih cilj projekta bio je pružanje prilike mladima da se aktivno uključe u planiranje budućnosti mladih hrvatskih građana. Osim navedenog, edukacije i istraživanja provedena u okviru projekta imali su za cilj ojačati resurse organizacija civilnog društva koje rade s mladima kako bi kvalitetnije mogle odgovoriti njihove potrebe.

2. AKTIVACIJA MLADIH U HRVATSKOJ

Uključenost mladih u politička zbivanja, kako na lokalnoj, tako i na široj razini, izuzetno je važna. Na žalost, mnogi mladi nemaju interesa za politiku, pa niti za izlazak na izbore.¹² Kroz analizu i istraživanja na projektu došli smo do nekoliko temeljnih razloga (ne) aktivacije mladih u Hrvatskoj i to redom kako je prikazano na slici 1.:

- Otvaranje dijaloga mladih kroz projektnu podršku te razvoj programa i politika u suradnji s mladima,

poremećaje u slijedu donošenja važnih životnih odluka i ostvarenja zacrtanih ciljeva. Prema Ilišin, V., Neki problemi društvene integracije mladih u Hrvatskoj, Neki problemi društvene integracije mladih u Hrvatskoj, Socijalno-demografska reprodukcija Hrvatske / Puljiz, Vlado (ur.), Zagreb: Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, 2019. str. 165-190 Vidi i Kovačić, Marko i Ivana Vrbat. „Znam da ništa ne znam“: politička kompetencija i politička participacija među mladima u Zagrebu." *Suvremene teme*, vol. 7, br. 1, 2014, str. 56-76

⁹ O tome vidi istraživanje Potočnik, D., Spajić Vrkaš, V., Mladi u Hrvatskoj: sudjelovanje na tržištu rada i prostorna mobilnost. U: V. Ilišin i V. Spajić Vrkaš (ur.). *Generacija osujećenih. Mladi u Hrvatskoj na početku 21. stoljeća* (str. 143-184). Zagreb, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, 2017.

¹⁰ Mediji imaju značajnu ulogu u komunikaciji s mladima i političkoj participaciji i komunikaciji mladih u suvremenom društvu. Šire u: Vozab, D., "Istraživanja uloge medija za političku participaciju: politička komunikacija u minimalističkoj i maksimalističkoj dimenziji participacije." *Političke perspektive*, vol. 8, br. 1-2, 2018, str. 71-90

¹¹ Vidi Youniss, J., Bales, S., Christmas-Best, V., Diversi, M., McLaughlin, M. i Silbereisen, R., Youth Civic Engagement in the Twenty-First Century. *Journal of Research on Adolescence*, 12(1), 2002., str. 121-148

¹² Više o temi vidi u: Spajić Vrkaš, V., Ilišin, V., *Youth in Croatia*. Zagreb: Research and Training Centre for Human Rights and Democratic Citizenship, Faculty of Humanities and Social Sciences University of Zagreb, 2005.

- Kvaliteta života odnosno prvenstveno informiranost (vidljivost aktivnosti) prometna povezanost i dostupnost prostora za aktivnosti u lokalnoj zajednici,
- Kontinuirano praćenje potreba mladih kroz razvoj suvremenog društva i usklađenost programa i politika donositelja odluka s aktualnim potrebama mladih u društvu,
- Otvaranje programa edukacije mladih i suradnja s akademskom zajednicom kroz istraživačke projekte (programska podrška),
- Praćenje tržišta rada i ulaganje u razvoj vještina mladih u Republici Hrvatskoj.¹³

Slika 1. Temelji aktivacije mladih u Hrvatskoj

2.1. Projektno istaživanje aktivacije mladih kroz fokus grupe

Mreža za aktivaciju mladih projekt koji je pokrenut kako bi se odgovorilo na izazov osiguravanja aktivnog sudjelovanja mladih u društvu. Ovaj projekt omogućio je povezivanje organizacija koje imaju kontinuitet rada s mladima te povezivanje i razmjenu iskustva i znanja,

¹³ Navedeni razlozi (ne) aktivacije mladih prezentirani su u izlaganju i prezentaciji Boban, M., "The position and development of skills of youth in Croatia in relation to activation and participation in the community" prezentiranoj na Međunarodnoj konferenciji u Bruxellesu pod nazivom: „International conference "We are young, so what?", Brussels, March 27 -29, 2023. Više informacija na <https://zamisli.hr/index.php/mreza-za-aktivaciju-mladih/181-mreza-za-aktivaciju-mladih-predstavlja-svoje-prvo-internacionalno-izdanje-u-bruxellesu> (15. 04. 2023.) Program konferencije dostupan je stranicama Udruge SUMSI <https://www.savezsumsi.hr/index.php/novosti/86-aktualno/609-medunarodna-konferencija-mladi-smo-pa-sta> pod <https://drive.google.com/file/d/1bfbYIQZzOeZYCG8xKWz6Ru9LBx1WJgfm/view?usp=sharing> poveznicom (15. 04. 2023.)

jačanje resursa kao i izgradnju preduvjeta za podršku mladima u procesima njihove aktivacije, a što su udruge za rad s mladima do sada neovisno svi radile desetljećima.¹⁴

U razvoju modernog hrvatskog društva razvile su se i različite lokalne, regionalne i nacionalne inicijative i organizacije mladih i za mlade.¹⁵ Iako postoje istraživanja o mladima u kratkoj hrvatskoj povijesti ne postoji sustavno istraživanje o inicijativama i organizacijama mladih i za mlade. Bez infrastrukturne podrške i sustavne komunikacije s mladima, aktiviranja mladih u najranijoj dobi i kontinuiranog rada s njima niti jedno društvo nema aktivne mlade u zajednici, rad s mladima je preduvjet njihove aktivacije, a ovim projektom željelo se ojačati infrastrukturne oblike koji će svojim djelovanjem i provedbom aktivnosti u lokalnim zajednicama upravo to i potaknuti.¹⁶

Slika 2. Stvaranje mreže za aktivaciju mladih u Hrvatskoj kroz projektnu podršku

2.2. O FOKUS GRUPAMA

Uzorak fokus grupa podijeljen je u sljedeće cjeline:

- Mladi (od 15 od 30 godina)
- Radnici s mladima
- Organizacije mladih (udruge NGO sektora)

¹⁴ O projektu i aktivnostima projekta vidi više na stranicama Udruge Zamisli, <https://zamisli.hr/index.php/programi-udruge/mreza-za-aktivaciju-mladih/11> (20. 04. 2023.)

¹⁵ O temi mladih u suvremenoj Hrvatskoj vidi u: Perasović, B., Gvozdanić, A., Mladi u suvremenoj Hrvatskoj: kulturno nasljeđe, identiteti, participacija. Sociologija i prostor, 60 (3 (225)), 2022., str. 437-440. <https://doi.org/10.5673/sip.60.3.0>

¹⁶ Vidi Mrakovčić, Marko, et al. "Political Apathy, Sophisticated Politics or Pluralization of Students' Political Engagement?." Odgojno-obrazovne teme, vol. 2, br. 3-4, 2019, str. 25-51

Prosječan broj sudionika po fokus grupi bio je 4.

Napravljeno je 120 fokus grupa, od kojih je prva bila 08.02. a zadnja 08.04.2021.

Sudionici su regrutirani putem *online* javnog poziva, maila ili osobnim kontaktom.

Moderatori su provodili fokusice podijeljeni po županijama.

Sve fokus grupe su se provodile i snimale preko platforme Zoom.

Sudionici su na početku fokus grupe, usmenim putem dali informativni pristanak za sudjelovanje i snimanje. Nakon sudjelovanja u fokus grupi neki mladi sudionici ispunili su online obrazac koji je uključivao demografske podatke. Isto tako neki predstavnici udruga ispunili su obrazac o podacima udruge koju predstavljaju.

Tehnologiju za provođenje fokus grupa je osigurao nositelj projekta, udruga *Zamisli*.

2.3. Ciljevi istraživanja

Fokus grupe – mladi:

- utvrditi vanjske okolnosti koje uvjetuju aktivno sudjelovanje mladih u društvu
- utvrditi obilježja i razloge aktivnog sudjelovanja mladih u društvu
- utvrditi kakve su prilike i infrastruktura te kakvi su i postoje li organizirani oblici djelovanja mladih u društvu

Fokus grupe – radnici s mladima:

- apstrahirati iskustvo radnika koji rade s mladima
- utvrditi probleme s kojima se radnici susreću u radu s mladima
- utvrditi motivaciju radnika za rad s mladima
- apstrahirati osobna iskustva radnika
- utvrditi kakve bi karakteristike trebale imati osobe koje rade s mladima
- utvrditi kakve bi kvalifikacije trebale imati osobe koje rade s mladima
- utvrditi koji su formalni i institucijski preduvjeti za rad s mladima
- utvrditi na koji način EU djeluje u području rada s mladima

Fokus grupe – udruge:

- apstrahirati opće podatke o udrugama

- apstrahirati mišljenja udruga o parametrima koji definiraju što se podrazumijeva pod udrugama koje programski rade s mladima ili za mlade
- utvrditi načine uključivanja mladih u rad i djelovanje organizacija/udruga

2.4. Metodologija

2.4.1. Realizirani uzorak za fokus grupe radnika s mladima

U 24 provedene fokus grupe sudjelovala su 94 radnika s mladima., u prosjeku 4 radnika s mladima po fokus grupi, iako je njihov broj sezao od 2 do 7.

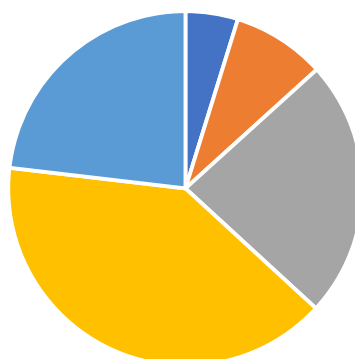
3. PRIKAZ RELEVANTNIH REZULTATA ISTRAŽIVANJA (FOKUS GRUPA MLADI)

3.1. Fokus grupe – mladi

Glavna pitanja na koja se htjelo dobiti jasnije odgovore i bolji uvid u samu problematiku mladih i njihovog aktivnog sudjelovanja u društvu bila su podijeljena na tri glavna tematska bloka: a) vanjske okolnosti koje uvjetuju aktivno sudjelovanje mladih u društvu, b) obilježja i razlozi aktivnog sudjelovanja mladih u društvu i c) prilike, infrastruktura i organizirani oblici djelovanja mladih u društvu.

Sama kategorija infrastrukture podijeljena je na teme prometa, prostora i vidljivosti aktivnosti. Govoreći o kategorijama prometa i aktivnosti, sudionici navode da bolja prometna povezanost dovodi do većeg stupnja aktivacije čemu pridonosi dostupnost osobnog vozila te postojanje prostora za mlade, dok prema mišljenju mladih loša prometna povezanost može imati negativne implikacije na razinu aktivacije čemu pridonosi loša učestalost i dostupnost javnog prijevoza i financijska ovisnost mladih.

Za aktivno sudjelovanje u zajednici potrebno mi je da se aktivnosti odvijaju u blizini (u %)

■ 1 Uopće se ne slažem ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 U potpunosti se slažem

Slika 3. Nužnost blizine aktivnosti za aktivno sudjelovanje mladih u zajednici

Unutar teme povezanosti prostora za mlade i učestalosti aktivacije, sudionici navode da postojanje prostora za mlade koji su posljedica infrastrukturnih poticaja dovodi do veće aktivnosti, većeg kulturno-umjetničkog angažmana te veće prisutnosti dobrovoljnog pomaganja, humanitarnog rada, pomoći drugima te volontiranja. Prema mišljenju sudionika, potreba za prostorom za mlade povezana je sa potrebom za jedinstvenim mjestom za informiranje o aktivnostima i boljoj upoznatosti s aktivnostima za mlade u zajednici. Također, ispitanici navode da uzrok manjka prostora za mlade, a time i manjka aktivnosti mladih, leži u neaktivnoj upravi i premalim izdvajanjima za mlade.

Tablica 1. Nužnost osiguravanja javnog prostora namijenjenog mladima u zajednici.

		n	%
Potrebno je osigurati javni prostor namijenjen mladima u zajednici.	1 Uopće se ne slažem	12	1,2
	2	41	4,1
	3	164	16,4
	4	366	36,6
	5 U potpunosti se slažem	417	41,7
Total		1.000	100,0

Izvor: Istraživanje – Fokus grupe (Mladi) - Pitanje br.85. Potrebno je osigurati javni prostor namijenjen mladima u zajednici. (Table 113.1) – Mjerna skala 1-5

Unutar teme vidljivosti samih aktivnosti, mladi navode da postojanje potrebe za jedinstvenim mjestom za informiranje (što dovodi i do boljeg pružanja informacija mladima) o aktivnostima dovodi do veće kulturno-umjetničke, sportske i rekreacijske aktivnosti, smanjenja predrasuda zbog aktivacije, smanjenja neaktivnosti zbog nepoznavanja sadržaja te veće potrebe za pokretanjem promjena.

Unutar kategorije upoznatosti mladih s lokalnom politikom za mlade, sudionici koji ističu da nisu u značajnoj mjeri upoznati s lokalnim politikama usmjerenim prema mladima navode da su manje aktivni, nemaju dovoljno znanja vezanih uz organizaciju događaja i aktivnosti za mlade unutar lokalne zajednice, smatraju da treba više ulagati u mlade te navode da postoji demotivacija za aktivnosti zbog neaktivnosti vlastite okoline.

Unutar kategorije upoznatosti mladih s aktivnostima za mlade u zajednici, sudionici koji navode da su dobro upućeni s aktivnostima za mlade u zajednici ujedno navode veću upućenost u propise lokalnih jedinica usmjerenih na aktivaciju mladih, bolju upoznatost s proračunom, navode da postoji manjak aktivnosti mladih jer je većina aktivnosti usmjerena prema starijoj populaciji, iskazuju veću motiviranost i proaktivnost (iniciranje samih aktivnosti od strane tih istih ispitanika) te veći angažman oko dobrovoljnog pomaganja, humanitarnog rada i

volontiranja, kulturno-umjetničkog, političkog i vjerskog angažmana te sportskih i rekreacijskih aktivnosti.

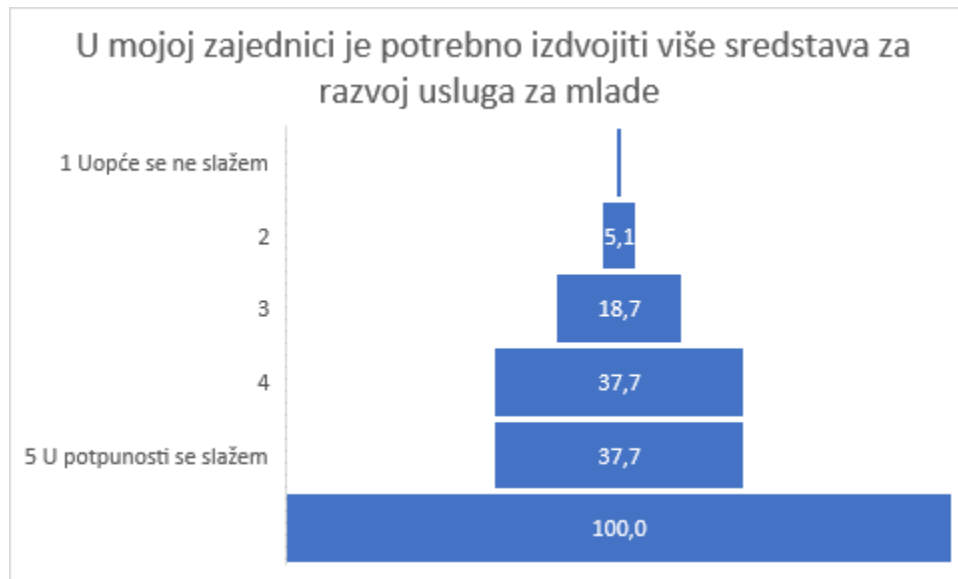
Unutar kategorije upoznatosti s proračunom, ispitanici koji navode da su upućeni u proračun lokalne zajednice mišljenja su da je uprava neaktivna, da postoji problem premalih izdvajanja za mlade te ujedno navode mogućnost veće organizacija raznih akcija.

Unutar kategorije utjecaja uprave lokalne zajednice na aktivaciju mladih, ispitanici su mišljenja da neinformiranost o aktivnostima u lokalnoj zajednici (neaktivna uprava) dovodi do manjka aktivnosti, dok bolja informiranost dovodi do veće organizacije događaja i aktivnosti od strane mladih. Nepoznavanje sadržaja kao produkt slabe informiranosti dovodi do veće neaktivnosti mladih, dok informiranost o događajima dovodi do većeg angažmana (sportski, vjerski, volonterski, kulturni, itd.) i manje predrasuda zbog aktivacije mladih. Također, ispitanici naglašavaju važnost izražavanja mišljenja mladih kroz informacijske kanale.

Unutar kategorije donacije, subvencija i stipendija usmjerenih prema mladima od strane uprave lokalne zajednice, ispitanici navode nužnost ulaganje u infrastrukturu (prostor za mlade) te su mišljenja da su glavni problemi premala izdavanja za mlade i neaktivna uprava. Također, mladi su mišljenja da veće pružanje donacija, subvencija i stipendija dovodi do veće organizacije događaja i aktivnosti od strane mladih.

Unutar kategorije infrastrukturnih poticaja (prostor) od strane uprave lokalne zajednice, ispitanici navode da je glavni problem manjka ulaganja sama neaktivna uprava, gdje bi veće ulaganje u infrastrukturu i prostor dovelo i do većeg angažmana oko organizacije događaja i aktivnosti od strane mladih.

Sudionici su mišljenja da postoji problem manjka aktivnosti uprave lokalne zajednice usmjerene prema aktiviranju mladih (neaktivna uprava), navode problem manjka organizacije događaja i aktivnosti od same lokalne zajednice, problem premalih izdvajanja za mlade te demotivaciju za aktivnost zbog neaktivnosti okoline kako je prikazano na Slici 4. Također, ispitanici su mišljenja da veća aktivnost od strane lokalne zajednice u kontekstu ponude događanja i aktivnosti dovodi do većeg angažmana mladih (politički, kulturni, vjerski, sportski, itd.).

Slika 4. Nužnost izdvajanja više sredstava za razvoj usluga za mlade u lokalnoj zajednici

Unutar kategorije općih stavova ispitanika o značenjima termina i o ljudima koji su aktivni u zajednici, kao glavne karakteristike aktivnih osoba, navode se komunikativnost i društvenost, motiviranost, nesebičnost i empatičnost te proaktivnost. Takve karakteristike prema mišljenju mladih dovode do većeg aktivističkog angažmana mladih (peticije i prosvjedi), veće aktivnosti mladih, većeg volontiranja u školama, većeg iniciranja aktiviranja od strane istih pojedinaca, većeg političkog angažmana te veće usmjerenosti prema razvoju vlastitih kompetencija.

Unutar kategorije općih stavova sudionika o tome što znači biti aktivna mlada osoba ispitanici navode aktivistički angažman (npr. – peticije i prosvjedi; uz takav angažman mladi vezuju postojanje predrasuda zbog aktivacije te mogućnost izražavanje mišljenja kroz takav angažman), dobrovoljno pomaganje, humanitarni rad i volontiranje (uz koje vezuju veću mogućnost izražavanja mišljenja, postojanja predrasuda zbog aktivacije s jedne strane te pozitivne reakcije okoline s druge strane, mogućnost razvoja kompetencija mladih te bolju upućenost u aktivnost zajednice), aktivno izražavanje mišljenja u kontekstu svih mogućih oblika angažmana mladih (politički, aktivistički, zaštita okoliša, itd.), kulturno-umjetnički angažman (koji vezuju uz bolju upućenost u aktivnost zajednice), politički angažman (unutar kojeg navode postojanje predrasuda zbog aktivacije s jedne strane i mogućnosti pozitivne reakcije okoline s druge strane, bolju upućenost u aktivnost zajednice te se kao glavni razlog neaktivnost u ovom polju navodi nezainteresiranost mladih) te sportski, vjerski i okolišni angažman gdje ispitanici najčešće navode sudjelovanje u više mogućih angažmana. Ispitanici su mišljenja da iako postoje predrasude zbog aktivacije mladih (čemu pridonosi i demotivacija za aktivnost zbog neaktivnosti okoline te loša iskustva koja smanjuju aktivaciju), nakon

angažmana često dolazi do promjene razmišljanja i pozitivne reakcije okoline te se navodi želja za stjecanjem novih znanja i iskustava koja pridonosi tomu da postojanje predrasuda prestaje bitni bitan faktor neaktivnosti. Također, mladi navode da se razvoj vlastitih kompetencija može ostvariti angažmanom i volontiranjem u organizaciji udruga te stjecanjem novih znanja i iskustava prilikom aktivacije.

Unutar kategorije osobne aktivnosti, ispitanici koji navode da su aktivni također navode da samoj aktivaciji pridonosi dostupnost sadržaja, vlastita otvorenost za nova iskustva, komunikativnost i pristupačnost, postojanje zainteresiranosti za angažman, aktivnost obitelji koja pospješuje aktivaciju te povezanost aktivacije s vlastitim profesionalnim ciljevima. Također, mladi koji se karakteriziraju kao aktivni navode da su upoznati sa Savjetom mladih i imaju pozitivno mišljenje o njemu te navode angažman unutar Crkve, kulturno-umjetnički angažman te volontiranje u organizaciji udruga, u školama, lokalnoj i regionalnoj samoupravi i Crvenom križu.

Ispitanici koji se kategoriziraju kao neaktivni kao glavne uzroke manjka aktivacije navode manjak vremena, nedostupnost sadržaja, nepoznavanje sadržaja, nezainteresiranost, strah te demotivaciju za aktivnost zbog neaktivnosti okoline. Ispitanici koji se karakteriziraju kao nedovoljno aktivni navode da se poticaj okoline na aktivnost i potreba za druženjem glavni motivacijski faktori za angažman.

Unutar kategorije postojanja organiziranih oblika djelovanja poput različitih udruga, društava i političkih stranaka, sudionici navode da oni koji su zainteresirani za osnivanje ili su osnovali neku organizaciju kao glavni razlog navode potrebu za pokretanjem promjena.

Unutar kategorije mišljenja o Savjetu mladih, ispitanici koji navode da su upoznati s radom Savjeta mladih podjednako navode i pozitivna i negativna mišljenja o radu Savjeta. Ispitanici koji navode da nisu upoznati s radom Savjeta mladih navode češće negativno mišljenje o samom Savjetu.

Nadalje, ispitanici koji navode da su aktivno sudjelovali u međunarodnim aktivnostima kao primjere aktivnosti navode volontiranje u organizaciji udruga te razne edukacijske programe.

Unutar kategorije volontiranja u lokalnoj zajednici, ispitanici navode da volontiraju unutar Crkve, kulturno-umjetničkih društava, u DVD-u i volonterskim centrima (volontiranje u školi, lokalnoj i regionalnoj samoupravi, u organizaciji udruga te u sklopu Crvenog križa). Kao bitan motivacijski faktor angažmana ispitanici navode potrebu za pokretanjem promjena, a kao

najčešći oblik angažmana navode provedbu humanitarnih akcija. Temeljne kategorije utjecaja na položaj mladih u Hrvatskoj u odnosu na aktivaciju i participaciju u lokalnoj zajednici kroz istaknute teme istraživanja prikazane su na Slici 5.

Slika 5. Položaj mladih u Hrvatskoj u odnosu na aktivaciju i participaciju u lokalnoj zajednici - Istaknute teme istraživanja

Unutar kategorije utjecaja pozitivnih i negativnih iskustava na aktivaciju mladih, pokazalo se da su iskustva koja povećavaju aktivaciju aktivnost prijatelja, veća motiviranost, osobno zadovoljstvo i interes, poticaj okoline na aktivnost, veća povezanost aktivacije i profesionalnih ciljeva, solidarnost, želja za stjecanjem novih znanja i iskustava, medijsko poticanje na razmišljanje i aktivaciju. Iskustvo koje smanjuje aktivaciju je prisutnost nepovjerenja prema vlasti i osobama na vlasti.

Unutar kategorije osobnih razloga za aktivaciju (opis sebe), ispitanici navode ambicioznost, komunikativnosti i pristupačnosti, kreativnost, organiziranost i perfekcionizam, otvorenost za nova iskustva, pouzdanost i upornost kao glavne karakteristike vlastite osobnosti koje pridonose aktivaciji i angažmanu, dok se introvertiranost navodi kao otežavajuća karakteristika.

Također, sudionici navode da loše raspoloženje dovodi do slabe aktivnosti u zajednici, dok pozitivno raspoloženje dovodi do veće aktivacije te da je potreba za pokretanjem promjena povezana s mogućošću utjecaja mladih na društvene pojave.

Unutar kategorije povjerenja prema organizacijama društva, mladi navode da povjerenje u organizacije društva ponajprije ovise o tipu udruge/organizacije. Također, sudionici su mišljenja da je nepovjerenje prema udrugama, organizacijama i čeonim ljudima povezano s nepovjerenjem prema vlasti i osobama na vlasti, dok je povjerenje prema udrugama, organizacijama i čeonim ljudima povezano sa povjerenjem prema vlasti i osobama na vlasti.

Unutar kategorije slobodnog vremena (količina i način korištenja), sudionici navode da imanje dovoljno slobodnog vremena dovodi do većeg djelovanja za dobrobit zajednice, djelovanja za sebe, hobije i druženja te ovisi o aktivnostima u zajednici, dok manjak slobodnog vremena dovodi do manjka djelovanja za dobrobit zajednice i djelovanja za sebe, hobije i druženja.

Unutar kategorije načina provođenja slobodnog vremena, sudionici navode da svoje slobodno vrijeme provode i djelujući za dobrobit zajednice i djelujući za sebe kroz hobije i druženja. Također, ispitanici navode da djelujući za sebe kroz rad ili hobije kao dodatnu motivaciju imaju i zaradu za sebe.

Unutar kategorije utjecaja digitalizacije na aktivaciju mladih u lokalnoj zajednici (ali i šire), ispitanici koji navode da su upoznati i sudjeluju u online djelovanju te navode upoznatost s oblicima aktivacije putem Interneta, kao glavne oblike angažiranosti i sudjelovanja navode aktivaciju putem online sastanka, dijeljenje sadržaja i podizanje svijesti, razne online edukacije, online mogućnost potpisivanja peticija, prikupljanja donacija te sudjelovanja u raspravama.

Unutar kategorije utjecaja medija na aktivaciju mladih, dio ispitanika iskazuje negativno mišljenje i nepovjerenje prema medijima, dok dio ispitanika navodi važnu ulogu medija u poticanju na razmišljanje i aktivaciju mladih. Također, mišljenja mladih su podijeljena i oko pitanja utjecaja poznatih osoba na aktivaciju, gdje dio ispitanika iskazuje pozitivni stav, a drugi dio negativni stav.

Unutar kategorije važnosti anonimnosti za aktivaciju, mladi iskazuju podijeljeni stav gdje dio ispitanika smatra da je anonimnost bitna za aktivaciju mladih, a drugi dio ispitanika smatra da anonimnost nije važna.

Unutar kategorije utjecaja životnih okolnosti i financija na osobnu aktivaciju, ispitanici navode da financijska ovisnost i niže financijske mogućnosti mladih dovodi do smanjenja aktivnosti. Također, sudionici navode da razvijenija zajednica dovodi do veće aktivnosti i veće financijske pristupačnosti aktivnosti za mlade.

3.2. Zbirni rezultati provedbenih fokus grupa

Rezultati provedenih fokus grupa sa mladima pokazali su da aktivno sudjelovanje mladih u zajednici ovisi ponajprije o aktivnosti okoline odnosno aktivnosti obitelji i prijatelja. Sudionici su se izjasnili da uglavnom sudjeluju u aktivnostima u zajednici ukoliko su potaknuti aktivnošću bližnjih, iako neki od njih sami iniciraju aktivnosti zbog čega potiču svoju okolinu na sudjelovanje u zajednici. Dakle, ukoliko u pojedinim aktivnostima sudjeluje barem netko od njihovih bližnjih, veća je vjerojatnost da će se i oni priključiti. Nadalje, sudjelovanje je uvjetovano i vrstom aktivnosti, zatim infrastrukturom, tj. prometnom povezanošću i mogućnošću njihovog dolaska na određenu lokaciju što znači da ukoliko stanuju u naselju koje je slabije prometno povezano s mjestom odvijanja aktivnosti, a nemaju mogućnost korištenja osobnog vozila, veća je vjerojatnost da neće niti sudjelovati u istoj. Financijska ovisnost također je jedan od faktora o kojima je ovisno njihovo sudjelovanje zbog toga što se uglavnom i dalje školuju te su tako ovisni o roditeljima, a ukoliko su zaposleni imaju manje vremena za sudjelovanje u aktivnostima. Prema njihovim izjavama, loše raspoloženje također može utjecati na smanjenu aktivnost, ali s druge strane ju može i pojačati zbog potrebe za druženjem. Utjecaj infrastrukture očituje se i u dostupnosti prostora za mlade. Ukoliko postoji organizirani prostor gdje oni mogu sudjelovati u provođenju aktivnosti, veća je vjerojatnost da će i sudjelovati. Kao nedostatak su navodili i slabu vidljivost aktivnosti odnosno nepoznavanje sadržaja i neinformiranost o raspoloživim aktivnostima. Pojedini sudionici fokus grupa navodili su da često nisu aktivni u zajednici iz koje dolaze već su aktivni u zajednici u kojoj se školuju jer je to najčešće u većim gradovima te time imaju veći izbor aktivnosti i događanja. Mladi smatraju da mediji potiču na razmišljanje i aktivaciju, iako uglavnom nemaju potpuno povjerenje prema istima te informacije s kojima se susreću provjeravaju iz više izvora. Isto tako, iskazali su nepovjerenje prema vlasti, a povjerenje u organizacije i udruge ovisi o tipu organizacije/udruge. Smatraju da uprava lokalne zajednice može utjecati na njihovu aktivnost zbog donacija, subvencija i stipendija, čime dolazi do povećanja infrastrukturnih poticaja, organizacije samih događaja i aktivnosti te smanjenja problema koji se odnosi na premala izdvajanja za mlade. Kao karakteristike aktivnih osoba, mladi su izdvojili na primjer komunikativnost i društvenost, empatičnost te proaktivnost, a kao motivaciju su uglavnom navodili razvoj vlastitih kompetencija, osobni rast i razvoj te zadovoljstvo zbog pomaganja drugima odnosno bolji život u zajednici. Nadalje, izjasnili su se kako imaju potrebu za pokretanjem promjena u društvu. Kao primjere vlastite aktivnosti u zajednici navodili su

volontiranje, uključenost u udruge i Savjet mladih te sudjelovanje u radu kulturno-umjetničkih društava, dobrovoljnih vatrogasnih društava i sl. Nadalje, dovoljno slobodnog vremena uvjetuje veću aktivnost u zajednici. Rezultati su pokazali da mladi sudjeluju u online djelovanju u vidu online sastanaka, dijeljenja sadržaja, podizanja svijesti, edukacija, potpisivanja peticija, prikupljanja donacija te sudjelovanja u raspravama.

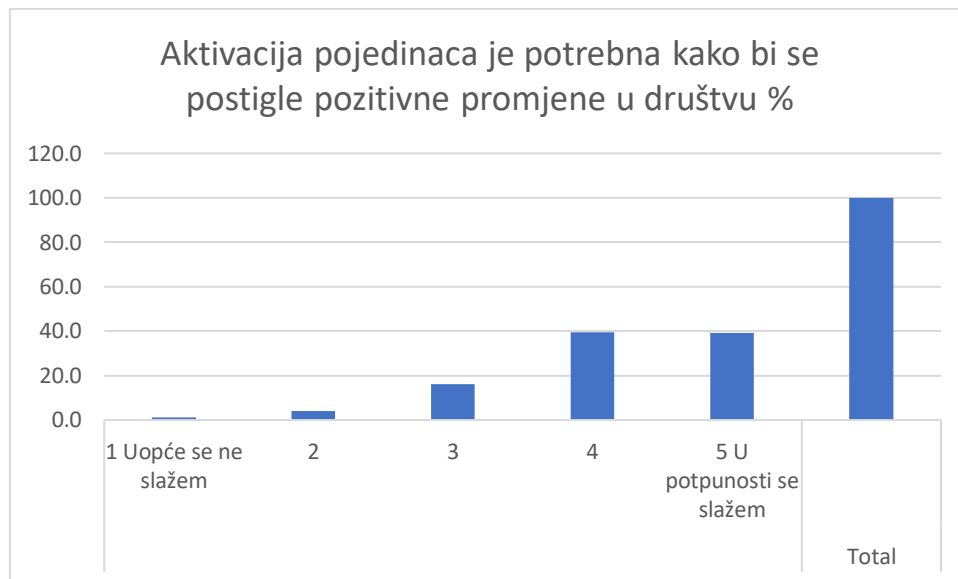
Važno je također istaknuti i značaj osoba koje rade s mladima s naglaskom na važnost posjedovanja širokog spektra znanja za rad s mladima. Pritom se ne misli nužno na formalno obrazovanje, već se radi o posjedovanju raznih pedagoških i psihosocijalnih komponenti, određenog iskustva i sl. U istraživanju se posebno ističe važnost neformalnog obrazovanja i stjecanja kompetencija putem raznih edukacija. Prije svega, za rad s mladima najviše su isticali važnost motivacije u tom području. Osoba koja radi s mladima trebala bi biti tolerantna, komunikativna, snalažljiva, odgovorna i fleksibilna te bi trebala biti u stanju razumjeti potrebe mladih i tome prilagoditi aktivnosti namijenjene njima. Kao preduvjete za rad s mladima, sudionici su navodili materijalne preduvjete poput dostupnosti prostora za rad te financijsku podršku, zatim potporu institucija, ali i potrebu za boljom vidljivošću aktivnosti jer iz toga proizlaze prepreke za rad s mladima. Osim toga, prepreke se očituju i u vidu nezainteresiranosti mladih za aktivnost u zajednici, administraciji i sustavu. Sudionici smatraju da nije nužno mijenjati postojeći zakonski okvir za rad s mladima odnosno uvoditi novi, već je važnije definirati standarde za rad s mladima kao i osigurati financijsku potporu, iz čega proizlazi i potreba za sigurnošću i kontinuitetom u radu. Sudionici koji su naveli kako je ipak potreban zakonski okvir, također su naveli da bi unutar istog trebala postojati i određena sloboda u djelovanju udruga. Iako, prema njihovim izjavama, nema potrebe za strogim zakonskim okvirom, postoji potreba za definiranjem standarda za rad s mladima koji bi također trebao biti u okviru rada organizacija civilnog društva. Isto tako, smatraju da je važna međusobna suradnja udruga, ali i suradnja udruga i institucija. U tom kontekstu ističu i primjere suradnje iz EU i svijeta u okviru Erasmus programa te općenito dobrih praksi drugih država u radu s mladima. Ciljevi rada s mladima odnose se na pružanje podrške mladima, jačanje njihovih kompetencija, vještina i osobnosti. Kako bi se navedeno moglo i ostvariti, sudionici smatraju da je važno da osobe koje rade s mladima aktivnosti provode u svojstvu organizatora i sudionika. Sudionici su kao početke vlastitog rada s mladima uglavnom navodili volontiranje odnosno rad u udrugama, pohađanje raznih tečajeva, rad unutar Savjeta mladih te rad unutar državne uprave i lokalne samouprave.

Rezultati fokus grupa održanih s namjerom uvida u rad organizacija i udruga upućuju na potrebu nadzora nad njihovim radom zbog velikog broja udruga koje se uz ostale aktivnosti bave i radom s mladima. Problemi koji iz toga proizlaze očituju se u prijavama takvih udruga i organizacija na projekte odnosno natječajne koji su namijenjeni za rad s mladima. Naime, prema izjavama sudionika, postoji mogućnost da su (veće) udruge i organizacije kojima primarna djelatnost nije rad s mladima ozbiljna konkurencija udrugama koje su programski usmjerene upravo na takav rad čime one gube mogućnost dobivanja takvog projekta te im se time smanjuje doseg aktivnosti. Unatoč tome, sudionici su istaknuli da nije potreban pravni okvir u svrhu razlikovanja udruga, već bi djelatnici udruga, ovisno o statutu udruge i ciljevima, samostalno trebali procijeniti na koje se natječaje prijaviti (čemu u prilog ide nadzor nad radom udruga). Djelatnosti udruga koje definiraju mlade kao svoju ciljanu skupinu korisnika odnose se na poticanje mladih na aktivnosti te jačanje njihovih kompetencija kako bi, između ostalog, mogli konkurirati na tržištu rada. Udruge to provode tako što u svoje djelatnosti uključuje mlade kao korisnike, korisnike i pružatelje usluga, volontere te savjetnike za razvoj aktivnosti, a o aktivnostima ih informiraju putem društvenih mreža, mailing lista, javnog oglašavanja, web stranica, preporuka i/ili usmenim putem te suradnje sa institucijama. Sudionici stoga navode potrebu za osnivanjem jedinstvene platforme gdje bi bile umrežene sve udruge te bi mladi mogli doći do mnogobrojnih informacija o potencijalnim aktivnostima ne samo u svojoj zajednici već i šire. Za razvoj takve platforme, ali i za općenito djelovanje udruga ističu važnost pojednostavljenja administracije, financijske podrške te osiguranja infrastrukturnih potreba poput prostora za provođenje aktivnosti. Također, potrebne su kontinuirane edukacije za volontere kako bi isti mogli adekvatno pružati usluge odnosno provoditi ciljeve udruga. Bitno je napomenuti da su se sudionici izjasnili kako je važna (financijska) transparentnost rada udruga, koju pojedine udruge provode redovitim objavljivanjem na svojim web stranicama i/ili slanjem izvještaja o radu. Iz tog razloga nužne su promjene porezno financijske politike te je potrebno donijeti propise na lokalnoj razini, a sve u svrhu sigurnosti i kontinuiteta rada.

Prema rezultatima provedenih fokus grupa, veća motiviranost mladih za aktivnost u zajednici proizlazi iz međusobne isprepletenosti niza faktora kao što je na primjer redovito pružanje informacija o aktivnostima, praćenje trendova radi ponude aktivnosti te transparentnost udruga, što je opet jednim dijelom uvjetovano i institucionalnom podrškom, suradnjom i otvorenošću prema takvim oblicima rada.

Poseban naglasak stavljen je upravo na stavko stavova mladih gdje ističu kako je upravo aktivacija pojedinaca (mladih) je potrebna kako bi se postigle pozitivne promjene u društvu i

to smatra (odgovor su označili sa 4 i 5 na skali od 1-5 – slažem se i u potpunosti se slažem) čak 78,8% ispitanika u fokus grupi mladih kako je prikazano na Slici 6.

Slika 6. Aktivacija pojedinaca kako bi se postigle pozitivne promjene u društvu

4. ZAKLJUČAK

Bez infrastrukturne podrške i sustavne komunikacije s mladima, poticanja mladih na djelovanje u najranijoj dobi i kontinuiranog rada s njima, niti jedno društvo nema aktivne mlade u zajednici. U istraživanju je utvrđeno kako na aktivaciju i participaciju mladih u zajednici značajno utječe nejednak pristup nužnim resursima kvalitete života u lokalnoj zajednici kao što su obrazovanje, prometna povezanost, posao i stan uz istodobno jačanje važnosti obiteljskih resursa za bolji životni start mladih te nepovjerenje u društvene institucije i demokratke procese istodobno potiče njihovo nezadovoljstvo postojećim društvenim uvjetima i (ne)mogućnostima, a sve to otežava i usporava društvenu aktivaciju mladih.

Napravljeno je osam smjernica u sklopu projekta “Mreža za aktivaciju mladih”:

1. Građanske i socijalne kompetencije, motivacija i unutarnje snage koje utječu na aktivaciju mladih
2. Poboljšanje vidljivosti i informiranosti o radu savjeta mladih
3. Pozicioniranje udruga koje programski rade s mladima i za mlade
4. Profesionalni status i kompetencije na razinu aktivacije mladih

5. Prometna povezanost kao ključan faktor mobilnosti koji utječe na razinu aktivacije mladih
6. Prostori, usluge i aktivnosti za mlade
7. Stambena sigurnost mladih osoba
8. Važnost informativnog rada s mladima¹⁷

Kroz istraživanje fokus grupa kao rezultat istraživanja daje se zaključiti da je rad s mladima ujedno i preduvjet njihove aktivacije i participacije u zajednici kao i temelj za razvoj vještina putem aktivnih programa i politika temeljenih na suradnji donositelja odluka i mladih u njihovom kreiranju kao i kroz aktivnu programsku područsku i ulaganje u mlade.

LITERATURA

1. Cote, J., Bynner, J. M., Changes in the transition to adulthood in the UK and Canada: the role of structure and agency in emerging adulthood. *Journal of Youth Studies*, 11(3), 2008., str. 251-268
2. European Youth Portal, https://youth.europa.eu/home_en
3. Furlong, A., Cartmel, F. (ur.), *Young People and Social Change. New perspectives.* Berkshire: Open University Press, 2007.
4. Gabriel, F., *Deconstructing Youth. Youth Discourses at the Limits of Sense*, Palgrave Macmillan, London, 2013.
5. Hurrelmann, K., Weichert, M. (ur.), *Lost in Democratic Transition? Political Challenges and Perspectives for Young People in South East Europe.* Sarajevo, Friedrich Ebert Stiftung Regional Dialogue SEE, 2008.
6. Ilišin, V., Neki problemi društvene integracije mladih u Hrvatskoj, Neki problemi društvene integracije mladih u Hrvatskoj, *Socijalno-demografska reprodukcija Hrvatske / Puljiz, Vlado (ur.)*, Zagreb: Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, 2019. str. 165-190
7. Kovačić, Marko i Ivana Vrbat. „Znam da ništa ne znam“: politička kompetencija i politička participacija među mladima u Zagrebu." *Suvremene teme*, vol. 7, br. 1, 2014, str. 56-76
8. Maldini, P., "Političko-kulturalni preduvjeti demokratizacije." *Politička misao*, vol. 43, br. 3, 2006, str. 87-107

¹⁷ Dostupno na <https://zamisli.hr/index.php/mreza-za-aktivaciju-mladih/180-smjernice-mreze-za-aktivaciju-mladih> (22. 04. 2023.)

9. Mrakovčić, Marko, et al. "Political Apathy, Sophisticated Politics or Pluralization of Students' Political Engagement?." *Odgojno-obrazovne teme*, vol. 2, br. 3-4, 2019, str. 25-51
10. Perasović, B., Gvozdanović, A., *Mladi u suvremenoj Hrvatskoj: kulturno nasljeđe, identiteti, participacija*. *Sociologija i prostor*, 60 (3 (225)), 2022., str. 437-440. <https://doi.org/10.5673/sip.60.3.0>
11. Potočnik, D., Spajić Vrkaš, V., *Mladi u Hrvatskoj: sudjelovanje na tržištu rada i prostorna mobilnost*. U: V. Ilišin i V. Spajić Vrkaš (ur.). *Generacija osujećenih. Mladi u Hrvatskoj na početku 21. stoljeća* (str. 143-184). Zagreb, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, 2017.
12. Spajić Vrkaš, V., Ilišin, V., *Youth in Croatia*. Zagreb: Research and Training Centre for Human Rights and Democratic Citizenship, Faculty of Humanities and Social Sciences University of Zagreb, 2005.
13. Pavić, Ž., Šundalić, A., "Internetske društvene mreže, socijalni kapital i politička participacija", *Media, culture and public relations*, vol. 6, br. 2, 2015, str. 128-138
14. Udruga SUMSI, <https://www.savezsumsi.hr/index.php/novosti/86-aktualno/609-medunarodna-konferencija-mladi-smo-pa-sta>
15. Udruga Zamisli, <https://zamisli.hr/index.php/programi-udruge/mreza-za-aktivaciju-mladih/11>
16. Velički, D., Dumančić, M. i Topolovčan, T., *The Net Generation, the Internet, and Political Communication and Participation*. *Croatian Journal of Education*, 19 (1), 2017., 237-266 <https://doi.org/10.15516/cje.v19i1.2245>
17. Vozab, D., "Istraživanja uloge medija za političku participaciju: politička komunikacija u minimalističkoj i maksimalističkoj dimenziji participacije." *Političke perspektive*, vol. 8, br. 1-2, 2018, str. 71-90
18. Youniss, J., Bales, S., Christmas-Best, V., Diversi, M., McLaughlin, M. i Silbereisen, R., *Youth Civic Engagement in the Twenty-First Century*. *Journal of Research on Adolescence*, 12(1), 2002., str. 121-148

THE POSITION AND DEVELOPMENT OF SKILLS OF YOUTH IN CROATIA IN RELATION TO ACTIVATION AND PARTICIPATION IN THE COMMUNITY

SUMMARY

Without infrastructural support and systematic communication with young people, encouraging young people to act at an early age and continuous work with them, no society has active young people in the community. It was precisely on the trail of that idea that the project was registered and at the beginning of January 2021. the implementation of the Youth Activation Network project, approved for co-financing at the invitation of the Thematic Network for Socio-Economic Development and the promotion of social dialogue in the context of improving working conditions - Component 1. The project holder is the Zamistli Association, and the "Youth in the EU" Association is participating as one from partners in a consortium of 15 partner associations, the Zagreb Institute of Economics and the Faculty of Law of the University of Split.

The authors of the paper were actively involved in a project that thematically explored forms of investment in young people, ways of building a network to support young people in the process of active inclusion in community life in a way that connects different organizations working for young people and the scientific community. The work was created on the basis of scientific research through the inclusion of the academic community and decision-makers in the processes of open dialogue about young people in order to improve the quality of life of young people in Croatia.

Key words: activation, young people, skills, participation, investing in young people